

POSTANOWIENIE

23 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 23 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi M.M. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z 23 marca 2023 r., II Ca 213/23,
wydanego w sprawie z powództwa M.M.
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

- 1. odrzuca skargę;**
- 2. obciąża M.M. kosztami postępowania wywołanego
wniesieniem skargi, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi
sądowemu.**

(A.G.)

UZASADNIENIE

Powód M.M. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 23 marca 2023 r., sygn. akt II Ca 213/23, zaskarżając go w całości. Skargę oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 59 k.c. w zw. z art. 58 k.c., art. 509 k.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 385¹ k.c., art. 509 k.c., art. 363 § 1 k.c., art. 361 § 1 k.c. oraz art. 58 i art. 5 k.c., zarzucając w szczególności błędną ocenę skuteczności umowy cesji wierzytelności, braku legitymacji czynnej powoda oraz wadliwą wykładnię przepisów określających zakres naprawienia szkody. W petitum skargi

wniósł o stwierdzenie, że wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, sygn. akt II Ca 213/23, jest niezgodny z prawem. Natomiast w końcowej części uzasadnienia wskazał, że zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 23 marca 2023 r., sygn. akt II Ca 213/23 jest niezgodne z art. 361 § 1, art. 363 §, art. 509 i 510 k.c. w zw. z art. 58 k.c.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, którego celem nie jest uchylenie lub zmiana zaskarżonego orzeczenia, lecz jedynie zainicjowanie postępowania zmierzającego do realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za wydanie orzeczenia niezgodnego z prawem (art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 77 Konstytucji RP). Ze względu na swój charakter skarga ta jest środkiem sformalizowanym, co oznacza, że – poza spełnieniem przesłanek dopuszczalności skargi określonych w art. 424¹ § 1 k.p.c. – musi zawierać wszystkie elementy konstrukcyjne wskazane w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Wymogi te mają charakter samodzielny i muszą być spełnione kumulatywnie. Brak choćby jednego z nich powoduje, że skarga jest dotknięta wadą istotną, nienaprawialną w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych, i podlega odrzuceniu *a limine* (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać: oznaczenie wyroku, od którego została wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości czy w części (pkt 1), przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej wydaniem wyroku (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było ani nie jest możliwe, a w przypadku wniesienia skargi na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. – także wykazanie istnienia wyjątkowego przypadku uzasadniającego jej wniesienie (pkt 5) oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6).

Analiza skargi prowadzi do wniosku, że nie spełnia ona wymogów konstrukcyjnych określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 4 i 5 k.p.c. Uchybienia te uzasadniają odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że sposób realizacji wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. budzi zastrzeżenia. Wymóg ten ma szczególne znaczenie konstrukcyjne. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, obowiązek wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, pozostaje w ścisłym związku z istotą skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Stanowi on swoiste „jądro” tego środka prawnego, zaś sformułowanie zarzutu niezgodności z konkretnym przepisem prawa stanowi jego cechę szczególną (*differentia specifica*), pozwalającą odróżnić skargę od innych środków zaskarżenia (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 lipca 2011 r., SK 49/08, OTK-A 2011, nr 6, poz. 55). W orzecznictwie podkreśla się również odrębność wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c. Przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienie pozostaje związane z wykazaniem naruszenia prawa materialnego lub procesowego, natomiast wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, wynika z samej istoty skargi, stanowiącej środek służący wykazaniu niezgodności prawomocnego orzeczenia z konkretną normą prawa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2006 r., II BP 8/06 i z 25 stycznia 2012 r., V CNP 14/11 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 30 września 2008 r., III CNP 50/08). Spełnienie wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. wymaga wskazania konkretnego przepisu prawa, tj. numeru artykułu (paragrafu, ustępu) oraz aktu prawnego, z którym zaskarżone orzeczenie pozostaje w sprzeczności. Dla spełnienia tego wymagania nie wystarcza nawet odwołanie się do podstaw skargi lub ich uzasadnienia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, postanowienie SN z 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, z 23 października 2015 r., V CNP 69/14, z 18 kwietnia 2018 r., V CNP 49/17, z 28 lipca 2023 r., I CNP 145/22, z 24 października 2024 r., I CNP 110/23, z 20 grudnia 2024 r., I CNP 23/23, oraz z 29 grudnia 2025 r., I CNP 61/25).

W rozpoznawanej sprawie skarżący wskazał w uzasadnieniu skargi, że wnosi o stwierdzenie, iż zaskarżone orzeczenie „jest niezgodne z art. 361 § 1, art.

363 §, art. 509 i 510 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 58 Kodeksu cywilnego”. Okoliczność ta pozwala uznać, że formalnie zrealizował wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. Sposób wykonania tego obowiązku budzi jednak zastrzeżenia. W szczególności w petitum skargi (pkt IV) skarżący ograniczył się do ogólnego wniosku o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem, bez wskazania przepisów prawa, z którymi zaskarżone orzeczenie miałyby pozostawać w sprzeczności. Dopiero w uzasadnieniu skargi skarżący sprecyzował przepisy, z którymi wiąże zarzucaną niezgodność. Nadto wskazanie to nie zostało ujęte w sposób w pełni precyzyjny. W odniesieniu do art. 363 k.c. skarżący nie oznaczył bowiem jednostki redakcyjnej przepisu, poprzestając na odwołaniu do „art. 363 §” k.c. bez wskazania paragrafu. W konsekwencji nie sposób z całkowitą pewnością ustalić, którą konkretnie normę wynikającą z tego przepisu skarżący uznaje za pozostającą w kolizji z zaskarżonym orzeczeniem.

Niezależnie od wskazanych powyżej zastrzeżeń o odrzuceniu skargi przesądza niespełnienie wymogów konstrukcyjnych określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 4 i 5 k.p.c.

Odnosząc się do wymogu uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody spowodowanej wydaniem orzeczenia, którego skarga dotyczy (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.), wskazać należy, że jego spełnienie wymaga uprawdopodobnienia szkody istniejącej już w chwili wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Nie jest natomiast wystarczające powołanie się jedynie na możliwość lub ryzyko jej wystąpienia. Taki wniosek wynika z wykładni literalnej powołanego przepisu, dokonywanej w związku z art. 424¹ § 1 k.p.c. oraz art. 417¹ § 2 k.c., w których ustawodawca posłużył się zwrotem „została wyrządzona szkoda”, co wskazuje na szkodę już istniejącą, a nie jedynie hipotetyczną (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 września 2005 r., III CNP 5/05, z 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, z 4 sierpnia 2009 r., II CNP 43/09, z 10 grudnia 2010 r., III CNP 48/10, z 11 kwietnia 2025 r., II CNPP 1/23). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się ponadto, że uprawdopodobnienie szkody powinno przybrać postać wyodrębnionego wywodu obejmującego wskazanie jej postaci, rozmiaru, czasu powstania oraz związku przyczynowego pomiędzy wydaniem zaskarżonego orzeczenia a powstałym

uszczerbkiem, a także powołanie okoliczności i środków uwiarygodniających twierdzenie o jej wystąpieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 lipca 2006 r., III CNP 40/06, z 23 marca 2006 r., IV CNP 23/06 oraz z 28 maja 2021 r., V CNP 5/21). W rozpoznawanej sprawie skarżący nie sprostął powyższym wymaganiom. Wypełniając wskazany obowiązek, ograniczył się do stwierdzenia, że poniósł szkodę w wysokości 4 993,19 zł, odpowiadającej kwocie objętej powództwem, a ponadto w wysokości 1767 zł tytułem kosztów procesu za obie instancje oraz 68,87 zł tytułem nieuiszczonych wydatków. Takie twierdzenia nie realizują jednak wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie jest bowiem wystarczające samo utożsamienie szkody z wartością oddalonego roszczenia lub z niekorzystnym dla strony wynikiem postępowania. Okoliczność, że wydano orzeczenie nieuwzględniające żądania strony, nie jest jeszcze równoznaczna z wykazaniem szkody w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 czerwca 2016 r., IV CNP 2/16 oraz z 5 grudnia 2016 r., I CNP 15/16, z 27 marca 2026 r., I CNP 92/24). Jest to szczególnie istotne w okolicznościach niniejszej sprawy, w której skarżący nie występował jako pierwotnie poszkodowany, lecz jako nabywca wierzytelności dochodzonej uprzednio przez poszkodowanego. Ewentualnej szkody po stronie skarżącego nie można automatycznie utożsamiać z wartością nabytej wierzytelności ani z kwotą dochodzoną pozwem. W przypadku podmiotu, który nabył wierzytelność w drodze przelewu, uszczerbek majątkowy należałoby oceniać przede wszystkim przez pryzmat świadczenia spełnionego w zamian za jej nabycie. Tymczasem skarga nie zawiera żadnych twierdzeń ani informacji dotyczących warunków nabycia wierzytelności, w szczególności tego, czy została ona nabyta odpłatnie, czy nieodpłatnie, a jeżeli odpłatnie – za jaką cenę. Brak tych danych uniemożliwia ocenę czy wydanie zaskarżonego orzeczenia doprowadziło do powstania po stronie skarżącego rzeczywistego uszczerbku majątkowego oraz jaki miałby być jego rozmiar (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 października 2024 r., I CNP 66/23). W zakresie, w jakim skarżący upatruje szkody w kosztach procesu i nieuiszczonych wydatkach, stanowisko to nie zasługuje na uwzględnienie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest bowiem pogląd, że koszty procesu oraz koszty sądowe nie stanowią szkody w rozumieniu art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.,

nawet jeżeli zostały faktycznie poniesione przez stronę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 maja 2007 r., III CNP 30/07; z 21 lutego 2013 r., III CNP 2/13; z 27 marca 2015 r., I CNP 43/14). Przyjmuje się również, że koszty procesu, którymi strona została obciążona, nie stanowią szkody uzasadniającej wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 marca 2014 r., II CNP 64/13; z 27 listopada 2014 r., I CNP 14/14; z 27 lutego 2015 r., IV CNP 49/14; a także z 31 sierpnia 2023 r., I CNP 154/22 oraz z 29 lutego 2024 r., I CNP 22/23). Już z tej przyczyny powołanie się na te należności nie mogło prowadzić do uprawdopodobnienia szkody wymaganej przez art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. Także powołane i załączone przez skarżącego dowody w postaci odpisów orzeczeń Sądów obu instancji, apelacji oraz umowy cesji nie pozwalają na uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody wymaganej przez art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. Odpisy orzeczeń i apelacji odnoszą się wyłącznie do przebiegu postępowania rozpoznawczego i same przez się nie pozwalają na przyjęcie, że wydanie zaskarżonego orzeczenia spowodowało po stronie skarżącego szkodę majątkową. Również umowa cesji nie stanowi wystarczającego środka uprawdopodobnienia szkody, skoro nie określa ceny nabycia wierzytelności. W § 2 ust. 1 umowy wskazano jedynie, że cena zakupu wierzytelności została określona w aneksie nr 1, który nie został dołączony do skargi ani złożony do akt sprawy. Brak tych danych uniemożliwia ocenę, czy i w jakim zakresie wydanie zaskarżonego orzeczenia mogło spowodować uszczerbek majątkowy po stronie skarżącego. Dlatego też należy uznać, że skarżący nie uprawdopodobnił wyrządzenia szkody w sposób odpowiadający wymaganiom art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Nie został również spełniony wymóg określony w art. 424⁵ § 1 pkt 5 zdanie pierwsze k.p.c. Z przepisu tego wynika obowiązek wykazania przez skarżącego, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było ani nie jest możliwe. Spełnienie tego wymagania powinno nastąpić przez przedstawienie odpowiedniego wyводу prawnego obejmującego analizę środków prawnych przysługujących stronie oraz argumentację wykazującą, że żaden z nich nie mógł doprowadzić do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z

15 grudnia 2020 r., II CNP 10/20, z 17 sierpnia 2005 r., I CNP 5/05 i z 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05). Realizacja tego obowiązku – na co wielokrotnie zwracał uwagę Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie – nie może opierać się na ogólnym oświadczeniu skarżącego, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia nie było możliwe w drodze innych środków prawnych. Zgodnie bowiem z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarżący musi „wykazać” (nie tylko „wskazać”), że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Oznacza to konieczność przedstawienia tej okoliczności w sposób wyczerpujący i niebudzący wątpliwości oraz uzasadnienia jej za pomocą stosownego wywodu prawnego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, z 20 grudnia 2011 r., III CNP 33/11, z 13 grudnia 2018 r., I CNP 40/18 oraz z 23 marca 2018 r., II CNP 58/17, z 30 września 2025 r., I CNP 18/24, z 30 września 2025 r., I CNP 62/24). W odniesieniu do tego wymagania skarżący ograniczył się do stwierdzenia, że brak jest podstaw do wniesienia skargi o wznowienie postępowania oraz że zaskarżone orzeczenie, zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c., nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia. Wprawdzie powołał przepisy regulujące przesłanki wznowienia postępowania (art. 401, 401¹, 403, 404 k.p.c.), jednak nie przedstawił argumentacji popartej odpowiednim wywodem prawnym, pozwalającej na ocenę zasadności tego stanowiska i odpowiadającym wymaganiu przewidzianemu w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. W szczególności nie wyjaśnił, dlaczego w sprawie nie zachodzą podstawy wznowienia postępowania określone w art. 399-404 k.p.c. Samo wskazanie tych przepisów oraz podanie wartości przedmiotu zaskarżenia nie stanowi wykazania, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było ani nie jest możliwe. Twierdzenia te mają charakter wyłącznie deklaracyjny, wobec czego nie mogą zostać uznane za wykonanie obowiązku „wykazania”, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Podsumowując, skarżący nie sprostął wskazanym wymaganiom konstrukcyjnym, a braki te nie są naprawialne w reżimie właściwym dla usuwania braków formalnych, co obliguje Sąd Najwyższy do odrzucenia skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. odrzucił skargę.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi – na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99, art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c. – M.M., który przegrał postępowanie skargowe.

(A.G.)

[a.ł.]